COMMON SUMMATIVE ASSESSMENT – II SESSION

सामान्यसंकलनत्मकमूल्याङ्कनम् –द्वितीयम्

CLASS: VII SUB:SANSKRIT

MARKS: 60 TIME : 2 ½ hrs.

कक्षा सप्तमी विषय: संस्कृतम्

अङ्का: ६० समय: सार्धहोराद्वयम्

छात्रस्य नाम --

अनुक्रमाङ्क: --

कक्षा/वर्ग: --

दिनाङ्क:--- निरीक्षकस्य हस्ताक्षरम्

परीक्षकस्य हस्ताक्षरम्

"क" खण्ड: अपठितम् अवबोधनम् 6 अङ्का:

"ख" खण्ड: रचनात्मकं लेखनम् 12 अङ्का:

"ग" खण्ड: अनुप्रयुक्तं व्याकरणम् 18 अङ्का:

"घ" खण्ड: पठित अवबोधनम् 24 अङ्का:

निर्देशा: १ उत्तराणि अस्यामेव पुस्तिकायां निर्दिष्टस्थाने लेखितव्यानि।

२ अन्यत्र कुत्रापि लिखितेभ्य: अङ्का: न प्रदास्यन्ते ।

३ समस्ता: प्रश्ना: अनिवार्या:

evidyarthi

https://www.evidyarthi.in

"क"खण्ड: (अपठितम् अवबोधनम्) (6 अङ्का:)

1 अनुच्छेदं पठित्वा प्रश्नानामुत्तराणि यथानिर्दिष्टम् उत्तरत ।

एकस्मिन् नदीतीरे एकः जम्बूवृक्षः आसीत् । तस्मिन् वृक्षे एकः वानरः प्रतिवसति स्म । सः नित्यं जम्बूफ़लानि खादति स्म । एकः मकरः तस्यां नद्याम् अवसत् । वानरः प्रतिदिनं तस्मै जम्बूफ़लानि अयच्छत् । एवं मकर: तस्य मित्रम् अभवत् । तानि फ़लानि खादित्वा मकरस्य भार्या अचिन्तयत् " अहो यः प्रतिदिनम् ईदृशानि मधुराणि फ़लानि खादति तस्य हृदयम् अतिमधुरं भविष्यति"इति ।

I.एकपदेन उत्तरत । **½x4=2**

१ नदीतीरे कः आसीत् ? ________________

२ वानरः नित्यं कानि खादति स्म ? ________________

३ तस्मिन् वृक्षे कः प्रतिवसति स्म ? ________________

४ वानरस्य हृदयम् कीदृशम् भविष्यति ________________

II.पूर्ण वाक्येन उत्तरत । **1x2=2**

१.एक: मकर: कुत्र अवसत्?

----

२ मकरस्य भार्या किम् अचिन्तयत् ?

____

III. निर्देशानुसारम् उत्तरत । **1x2=2**

१ अत्र "वानरस्य" इति शब्दे का विभक्ति:? ________________

(क)षष्ठी (ख) सप्तमी (स)सम्बोधनम् (द)प्रथमा

evidyarthi
https://www.evidyarthi.in

२ अत्र " **फ़लानि** " इति शब्दः कस्मिन् वचने अस्ति ? ________________

(क) एकवचने (ख) द्विवचने (ग) बहुवचने

"ख"खण्ड: (रचनात्मकं लेखनम्) 12 अङ्का:

2 मञ्जूषातः पदानि चित्वा कथायां रिक्तस्थानानि पूरयत। ½x10=5

भद्रे ,	सन्ततिः ,	अत्रोटयत् ,	अण्डानि ,	श्रुत्वा ,
खग: , वृक्षे ,		गजः ,	नीडं ,	व्यलपत्

पुरा एकस्मिन् (१) ________ एका चटका प्रतिवसति स्म । कालेन तस्याः(२) ________ जाता । एकदा कश्चित् प्रमत्तः(३) ________ तस्य वृक्षस्य अधः आगत्य शाखां शुण्डेन (४)________ । चटकायाः (५)________ भुवि अपतत् । तेन (६)________ विशीर्णानि । अथ सा चटका (७)________ । तस्या: विलापं (८) ________ काष्ठकूटः नाम (९)________ दुःखेन ताम् अपृच्छत् । (१०) " ________ , किमर्थं विलपसि?"इति

3.वाक्यानि रचयत (1x2=2)

१.नवीन:

२.प्रात:

----

evidyarthi

https://www.evidyarthi.in

4 चित्रं दृष्ट्वा मञ्जूषायां प्रदत्तशब्दानां सहायतया पञ्चवाक्यानि पूरयत ।

1x5=5

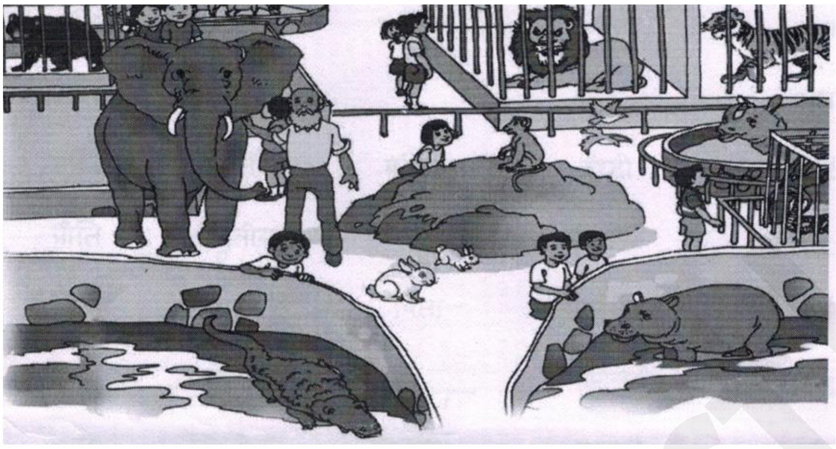

मकरः ,	**उपविशतः ,**	**चित्रम् ,**	**बालकः ,**	**सिंहः**

१ एतत् जन्तुशालायाः ___________ अस्ति ।

२ अस्मिन् चित्रे एकः ___________ पञ्जरबद्धः अस्ति ।

३ गजस्य उपरि द्वौ बालकौ ___________ ।

४ जले एकः ___________ अस्ति ।

५ एकः ___________ मकरं पश्यति ।

<u>“ग”खण्डः (अनुप्रयुक्तं व्याकरणम्) 18</u>

5 वाक्येषु स्थूलाक्षरपदानां समुचितं सन्धिं सन्धिविच्छेदं वा प्रदत्तविकल्पेभ्यः चित्वा लिखत । 1x2=2

१ **<u>वसुधैव</u>** कुटुम्बकम् । उत्तरम् ___________

(क) वसुधे + एव (ख) वसुधा+एव (ग) वसु +धैव

२ **तृषा + आर्तः** गजः जलाशयं गमिष्यति । उत्तरम् ___________

(क) तृषार्ताः (ख) तृषर्तः (ग) तृषार्तः

https://www.evidyarthi.in

6 **उदाहरणानुसारं शब्दरूपेषु रिक्तस्थानानि पूरयत ।** **½x8=4**

मूलशब्द:	**विभक्ति:**	**एकवचनम्**	**व्दिवचनम्**	**बहुवचनम्**
गति	प्रथमा	गतिः	गती	गतयः
मति	प्रथमा	________	________	मतय:
बुध्दि	द्वितीया	बुद्धिम्	बुद्धी	बुद्धीः
प्रीति	द्वितीया	________	प्रीती	________
पिता	प्रथमा	पिता	पितरौ	पितरः
भ्राता	प्रथमा	________	भ्रातरौ	________
भानु	द्वितीया	दातारम्	दातारौ	दातॄन्
धातृ	द्वितीया	________	________	धातॄन्

7 कोष्ठकात् उचितं पदं चिनुत । **1x4=4**

१ ________ बालिका मधुरं गायति। (एकम् , एका , एकः)

२ ________ पत्राणि सुन्दराणि सन्ति । (ते , ताः , तानि)

३ अहं प्रातः ________ सह भ्रमणाय गच्छामि। (पित्रा , पितः)

४.-------------- परितः कृषिक्षेत्राणि सन्ति। (ग्रामस्य , ग्रामम्)

8. मञ्जूषातः समुचितानि पदानि चित्वा रिक्तस्थानानि रिक्तस्थानानि पूरयत।

1x4=4

पतिष्यति , गमिष्यति , त्रोटयति , करिष्यामि

१ मार्गे स्थितः अहमपि शब्दं ____________ ।

२ तृषार्तः गज: जलाशयं ________________ ।

https://www.evidyarthi.in

३ गजः गर्ते ____________ ।

४ गजः शुण्डेन वृक्षशाखाः ___________ ।

9 उदाहरणानुसारं धातुरूपेषु रिक्तस्थानानि पूरयत । 1x4=4

परुषः	**एकवचनम्**	**व्दिवचनम्**	**बहुवचनम्**
प्रथम पुरुषः	पठिष्यति	पठिष्यतः	पठिष्यन्ति
प्रथमपुरुष:	__________	पतिष्यतः	_________।
मध्यमपुरुषः	गमिष्यसि	गमिष्यथः	गमिष्यथ ।
मध्यमपुरुषः	धाविष्यसि	_________	___________।

घ भागः पठित अवबोधनम् 24

10 अधोलिखितम् अनुच्छेदं पठित्वा तदाधारित प्रश्नानाम्उत्तराणि लिखत ।

4

बालिकायाः अनारिकायाः मनसि सर्वदा महती जिज्ञासा भवति। अतः सा बहून् प्रश्नान् पृच्छति ।तस्याः प्रश्नैः सर्वेषां बुध्दिः चक्रवत् भ्रमति। प्रातः उत्थाय सा अन्वभवत् यत् तस्याः मनः प्रसन्नं नास्ति। मनोविनोदाय सा भ्रमितुं गृहात् बहिः अगच्छत् , चिरम् अभ्रमत्।

भ्रमणकाले सा अपश्यत् यत् मार्गाः सुसज्जिताः सन्ति ।सा चिन्तयति किमर्थं इयं सज्जाता? सा अस्मरत् यत् अद्य तु मन्त्री आगमिष्यति इति विषये तस्याः जिज्ञासा प्रारब्धा।

https://www.evidyarthi.in

एकवाक्येन उत्तरत । 1x4=4

१ अनारिका कति प्रश्नान् पृच्छति ?

____ ।

२ अद्य कः आगमिष्यति ?

____ ।

३ तस्याः प्रश्नैः सर्वेषां बुध्दिः किं भवति ?

____ ।

४ किमर्थम् सा भ्रमितुं गृहात् बहिः अगच्छत् ?

____ ।

11.अधोलिखितं पद्यांशं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत। 1x4= 4

उदिते सूर्ये धरणी विहसति
पक्षी कूजति कमलं विकसति।
नदति मन्दिरे उच्चैः ढक्का
सरितः सलिले सेलति नौका॥

१ उदिते सूर्ये धरणी किं करोति ?

____

२ उदिते सूर्ये किं विकसति ?

____

३ सलिले का सेलति ?

____

४ ढक्का उच्चैः कुत्र नदति ?

https://www.evidyarthi.in

12 श्लोकांशान् मेलयत। **1x4=4**

१	शुक्रः चन्द्रः सूर्यो गुरुरिति	विद्याधनं सर्वधनप्रधानम्।
२	नीले गगने विपुले विमले	हारा न चन्द्रोज्ज्वलाः ।
३	व्यये कृते वर्धत एव नित्यं	वायुविहारं करवाम ।
४	केयूराः न विभूषयन्ति पुरुषं	ग्रहान् हि सर्वान् गणयाम।

१ ______________________________ __________________________।

२ ______________________________ __________________________

३ ______________________________ __________________________

४ ______________________________ __________________________

13 विलोमपदानि मेलयत । **½x6=3**

	क	ख		
१	गगने	मित्रतायाः	१	____________ X ____________ ।
२	सुन्दर:	शोकः	२	____________ X ____________ ।
३	हर्षः	उच्चैः	३	____________ X ____________ ।
४	शत्रुतायाः	पृथिव्याम्	४	____________ X ____________ ।
५	मानवाः	असुन्दरः	५	____________ X ____________ ।
६	नीचैः	दानवाः	६	____________ X ____________ ।

14 मञ्जूषातः समुचितानि समानार्थक पदानि चित्वा लिखत। **½x6=3**

दिवाकरः , वदति स्म , निर्मले , देवालये , परिवारः , दुःखम्

१ विमले = ____________ २ सूर्य: = ____________

https://www.evidyarthi.in

३ कुटुम्बकम् = __________ ४ कष्टम् = ___________

५ अवदत् = _________ ६ मन्दिरे = ___________

15.स्थूलपदानां स्थाने समुचितं प्रश्नवाचकं प्रदत्तविकल्पेभ्य:

चित्वा प्रश्ननिर्माणं कुरुत । **1x4=4**

१ कालेन **चटकायाः** सन्ततिः जाता । ____________

क कया **ख** कस्य **ग** कस्याः

२ अस्माकं **त्रिवर्णध्वजः** विश्वविजयी भवेत् । ____________

क का **ख** कः **ग** कस्य

३ संस्कृतम् **सङ्गणकस्य** कृते सर्वोत्तमम् अस्ति । ___________

क कः **ख** कस्य **ग** कस्याः

४ **पुष्पेषु** चित्रपतङ्गाः डयन्ते । __________

क केषु **ख** कस्य **ग** कस्याः

16 आम् / न इति लिखत । **½x4=2**

१ विद्या राजसु पूज्यते । ______ (आम् , न)

२ विदेशगमने विद्या बन्धुजनः न भवति। ______ (आम् , न)

३ धावनसमये अश्वः न खादति । ______ (आम् , न)

४ सिंहः नीचैः क्रोशति । _______ (आम् , न)

evidyarthi